

Kaupunginvaltuusto	§ 85	17.06.2013
Kaupunginhallitus	§ 222	24.06.2013
Kaupunginhallitus	§ 250	19.08.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 106	07.10.2013

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Karkkilan päätöksenteon avoimuuden edistämiseksi

308/07.01/2013

KVAL § 85

Antti Velin jätti yhdessä muiden Karkkilan Keskustan valtuustoryhmän valtuutettujen kanssa seuraavan valtuustoaloitteen:

"Karkkilan päätöksenteossa on useita toimintakulttuurin alueita, jotka vaativat kehittämistä. Näitä ovat mm. asioiden valmistelun läpinäkyvyys ja kuntalaisten ja luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden toteutuminen.

Kuntaliiton viestintäoppaan mukaan asioiden valmistelu on julkista. Tähän periaatteeseen kuuluu, että päätösesityksiä ja niiden vaikutuksia voidaan tarkastella julkisuudessa jo ennen kokousta. Viestintäoppaan mukaan esityslistassa tulee selostaa mm. selvitys asian vireille tulosta, aiemmasta käsittelystä, vastaavien asioiden aiemmasta ratkaisukäytännöstä, lainsäädännöstä sekä ratkaisuvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.

Sain taannoin sähköpostia jossa oli liitteinä asioiden valmisteluun liittyvää materiaalia. Lopputerveisinä sähköpostissa muistutettiin aineistojen luottamuksellisuudesta, koska kyse oli vasta asioiden valmistelusta. Tässä tapauksessa lähettäjä, tai häntä ohjeistanut taho, oli perusteluista päätellen ymmärtänyt väärin päätöksenteon valmistelun julkisuusperiaatteen.

Kuntalain 29§ säättää tiedottamisesta kunnissa.

"Kunnan on tiedotettava asukkailleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista."

Tiedottaa siis tulee sekä aloitteellisesti, että vastaten tiedusteluihin.

Luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeus ulottuu yleisellä tasolla kaikkeen päätöksentekoon ja valmisteluun, ei kuitenkaan automaattisesti salassa pidettävään tietoon. Kuitenkin on tärkeää huomata, että toimielimen jäsenen tiedonsaantioikeus ulottuu myös kaikkeen toimielimen päätöksentekoon liittyvään salassa pidettävään materiaaliin.

On hyvä huomata, että em. tiedonsaantioikeus perustuu Kuntalakiin, mm. sen pykälään 43. Lain esitöissä, siis

lainsäätäjän tarkoitusta ilmaisevassa perustelussa, mainitaan kyseisen pykälän kohdalla seuraavaa:

"Luottamushenkilöllä olisi kuitenkin aina oikeus niihin salassa pidettäviin tietoihin, jotka kuuluvat hänen varsinaisten tehtäviensä hoitamiseen ja joita tarvitaan päätöksenteon perusteena."

Kun luottamushenkilö pyytää jotakin varsinaisiin tehtäviinsä liittyvää tietoa, ei vastaukseksi siis riitä: "Asiakirja ei ole vielä valmis" tai "pitää selvittää voiko salassa pidettävää tietoa antaa". Pyydetty tieto tai asiakirja tulee ilman turhaa viivyttelyä antaa, tai varata mahdollisuus tutustua sen sisältöön.

Asioiden salaamista mahdollisimman pitkään perustellaan usein sillä, että näin yritetään suojella joidenkin osapuolien etuja ja päätöksenteon prosessin sujuvuutta. Puhutaan mm. työrauhan säilyttämisestä. Todellisuudessa salailuun pyrkivät yleensä ne, joilla on erityinen motiivi saavuttaa päämääränsä nopeasti. Julkinen keskustelu typistyy usein jälkijättöiseksi asioiden voivotteluksi.

Tiedonantovelvollisuuden tahallinen rikkominen on myös sanktioitu muualla lainsäädännössä.

Vaikka lainsäädäntö jättää kunnalle jonkin verran harkintavaltaa sen suhteen, mitä tiedotetaan ja kuinka laajasti, meidän tulee Karkkilassa kulkea avoimuuden suhteen etulinjassa. Vaalirahakohujen jälkeisenä aikakautena, uskottavuuden säilyttäminen yhteisten asioiden hoitamisessa perustuu yhä enemmän läpinäkyvyyteen, ja siihen, että poliittisen pelaamisen ja suosion tavoittelun sijaan me altistamme ajankohtaiset asiat julkiselle keskustelulle heti aluksi, ja annamme valtuuttajillemme, siis kuntalaisille, heille kuuluvan oikeuden osallistua keskusteluun ajoissa.

Avoimuuteen liittyen on erityisesti viimeaikoina tehty aloitteita suomen kunnissa. Useimmiten virkamiesten ja johtavien poliitikkojen vastaukset tyytyvät puolustamaan vanhoja, salailevia käytäntöjä, mm. viitaten asiakirjajulkisuuden sääntöihin ja valmistelun luottamuksellisuuteen. Aivan kuin se, että jokin asiakirja ei ole vielä kategorisesti "viranomaisen asiakirja", oikeuttaisi automaattisesti asian salaamiseen.

Avoimuudesta ja hyvistä käytänteistä puhuminen ei yksinään riitä korjaamaan puutteita em. alueilla.

Esitän, että kaupunginhallitus asettaa toimikaudeksi 2013-2016 avoimuustyöryhmän. Työryhmän tehtävänä olisi tilannekuvan luominen ja ylläpitäminen päätöksenteon läpinäkyvyydestä. Konkreettisena ulottuvuutena olisi luottamushenkilöiden, kuntalaisten ja virkamiehien sekä median kuunteleminen päätöksenteon avoimuuteen liittyvissä asioissa. Yksittäisten asioiden kohdalla työryhmän velvollisuutena olisi selvittää asiaa, ottaa siihen kantaa, sekä saattaa osapuolien tiedoksi työryhmän

kanta. Työryhmän kokoukset olisivat yleisölle avoimia."

Päätös: Kaupunginvaltuusto lähetti aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Pöytäkirjan liite nro 30
- valtuustoaloite

KHAL § 222

Esittelijä: kaupunginjohtaja Juha Majalahti

Valmistelija / lisätietoja antaja:
kaupunginjohtaja Juha Majalahti, puh. (09) 4258 3601
tai sähköposti "etunimi.sukunimi@karkkila.fi"

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen kaupungin johtoryhmälle valmisteltavaksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano: kaupungin johtoryhmä

KHAL § 250

Esittelijä: kaupunginjohtaja Juha Majalahti

Valmistelija: hallintopäällikkö Jarkko Luukkonen

Lisätietojen antaja: kaupunginjohtaja Juha Majalahti, puh. (09) 4258 3601 tai sähköposti "etunimi.sukunimi@karkkila.fi"

Hallinnon julkisuusperiaate on johdettavissa kahdesta perusoikeudesta, jotka ovat oikeus tietoon ja oikeus hyvään hallintoon. Julkisuusperiaate kunnallishallinnossa merkitsee sitä, että jokaisella on oikeus saada tietoja viranomaisen toiminnasta sellaisissakin asioissa, jotka eivät välittömästi koske häntä itseään. Tiedottaminen toteuttaa osaltaan hallinnon julkisuusperiaatetta. Hyvän hallinnon perusoikeuteen kuuluvat käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta.

Julkisuusperiaatetta toteutetaan kunnallishallinnossa asiakirjajulkisuudella (perustuslain 12 § ja julkisuuslaki), kokouksen julkisuudella (kuntalaki 57 §), tiedottamisella (kuntalaki 29 §) sekä vaikutusmahdollisuuksien varaamisella (hallintolaki 41 §).

Kuntalain säännös korostaa tiedottamista vireillä olevista ja

valmisteluvaiheessa olevista asioista. Aukkaille on kerrottava, miten he voivat esittää kysymyksiä ja mielipiteitä asioiden valmistelijaille ja päättäjille. Aukkailla on oikeus saada yhteys valmistelijoihin ja päättäjiin. Palautteen vastaanotosta ja käsittelystä on myös huolehdittava.

Hallintolaki täydentää yksittäisen asian vireilläolosta ilmoittamista. Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisten tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Julkisuuslain tavoitteena on lisätä viranomaisten toiminnan avoimuutta ja parantaa mahdollisuuksia saada tietoja viranomaisten käsittelyssä olevista asiakirjoista. Tiedonsaantioikeuden peruslähtökohta on, että viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Erikseen kuntalaissa on säännös luottamushenkilön oikeudesta saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Karkkilan kaupungissa on voimassa kaupunginvaltuuston hyväksymä viestintäsuunnitelma 2012-2013. Asiakirjassa on todettu mm. kaupungin viestinnän visio, periaatteet sekä tavoitteet, joita kaupungin hallinnossa toteutetaan. Tavoitteena on, että viestintäsuunnitelmaa päivitetään vuoden 2013 aikana.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto

- hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa:

Erillisen avoimuustyöryhmän asettaminen toimikaudeksi 2013 - 2016 ei ole tarkoituksenmukaista vaan olemassa olevan viestintäsuunnitelman päivitystyössä otetaan huomioon ja uudistetussa viestintäsuunnitelmassa linjataan aloitteessa esitettyjä asioiden valmistelun avoimuuteen sekä tietojensaantioikeuksien toteutumiseen liittyviä näkökulmia. Aktiivisen viestinnän toimintatapoja tulee edistää uudessa viestintäsuunnitelmassa.

Joka päivä kaupungin hallinnossa noudatetaan kuntalain, julkisuuslain ja hallintolain säännöksiä sekä viestintäsuunnitelmaa ja pyritään kehittämään hallintotoimintaa niiden tavoitteiden mukaisesti resurssien mahdollistamissa rajoissa.

- ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano: kaupunginvaltuusto

KVAL § 106

Kaupunginhallituksen ehdotus:

Kaupunginvaltuusto

- hyväksyy vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa:

Erillisen avoimuustyöryhmän asettaminen toimikaudeksi 2013 - 2016 ei ole tarkoituksenmukaista vaan olemassa olevan viestintäsuunnitelman päivitystyössä otetaan huomioon ja uudistetussa viestintäsuunnitelmassa linjataan aloitteessa esitettyjä asioiden valmistelun avoimuuteen sekä tietojensaantioikeuksien toteutumiseen liittyviä näkökulmia. Aktiivisen viestinnän toimintatapoja tulee edistää uudessa viestintäsuunnitelmassa.

Joka päivä kaupungin hallinnossa noudatetaan kuntalain, julkisuuslain ja hallintolain säännöksiä sekä viestintäsuunnitelmaa ja pyritään kehittämään hallintotoimintaa niiden tavoitteiden mukaisesti resurssien mahdollistamissa rajoissa.

- ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Kaupunginhallituksen päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.